

Barraca del Grau

Castellbell i el Vilar

Ubicació

Comarca: Bages
Lloc/Adreça: El Grau
Alçada: 284

Coordenades:

Latitud: 41.64389
Longitud: 1.86923
UTM Est (X): 405831
UTM Nord (Y): 4610856

Classificació

Número de fitxa 08053 - 274
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Edifici
Estil / època: Popular Modern Contemporani
Segle XVIII-XIX
Estat de conservació Bo
Notes de conservació: Cal preservar aquests elements arquitectònics que s'harmonitzen totalment amb el paisatge i vetllar que la vegetació no malmeti els murs.
Protecció Legal
Observacions protecció: BCIL -Pla d'Ordenació Urbanística Municipal (2015)
Accés Fàcil
Ús actual: Sense ús
Titularitat Privada
Titular: 08052A0050001800000OE
Autoria de la fitxa Jordi Montlló i Laura Bosch
Data de registre de la fitxa: dg., 29/01/2017 - 01:00

Descripció

Barraca enrasada en un mur de pedra seca ubicat a les feixes del Grau que es localitzen a mà esquerra del camí que mena del Grauet al Lledó, abans d'arribar al Grau. Es tracta d'un mur orientat a migdia, d'un centenar de metres aproximadament, que ressegueix l'orografia del terreny. Té una alçària màxima de 3,00 metres. Actualment els terrenys ja no es conreen, però en resten els troncs vells dels ametllers que antigament ocupaven aquestes terres. El marge de pedra on es troba la barraca està executat amb carreus de diferents mides, molt ben col·locats i calçats amb pedruscall per tal d'impedir-ne el moviment i amb una lleugera inclinació vers l'interior per dificultar l'esllavissament de les pedres a causa del seu propi pes. En certa mesura harmonitza perfectament amb el paisatge, actuant com a amalgama de l'arquitectura de pedra seca. Allí on el marge és més alt, s'hi ha construït la barraca amb unes escales volades al costat dret que permeten accedir a la terrassa superior. La planta és relativament quadrada, mesurant 1,90 per 1,80 metres de costat. La porta està orientada al sud-est. Té una doble llinda i una lleixa per l'interior. Mesura 1,15 metres d'alçada per 0,60 metres d'amplada. Els brancals són massissos i ben escairats, de 0,60 metres de gruix, donant una sensació de solidesa. Entrant a mà dreta hi ha un tinell i alguns rocs més o menys planers permeten ser emprats com a seient. La volta de tancament és per superposició de filades, molt ben executada i en un estat de conservació molt bo. A la dreta de la porta hi ha una escala volada amb sis graons. Estan fets amb pedres allargassades encastades adientment, en el sentit oposat del mur i reforçades amb un contrapès col·locat a l'interior durant el rebliment. Si no tenen cap fissura ni cap punt feble, permeten accedir d'una terrassa a l'altra sense cap mena de dificultat. Al seu interior hi ha les inicials gravades de dues persones que haurien visitat la barraca en els deu darrers anys: "JMB" i al dessota "JCG".

Observacions:

Barraca inventariada per l'Observatori del Paisatge de Catalunya dins el projecte Wikipedra amb el codi 14146.

Història

La tècnica de la pedra seca es caracteritza per l'ús de la pedra sense treballar i sense cap material d'unió. Les irregularitats de les lloses es corregeixen amb pedruscall. La pedra només es treballa quan ha de tenir una tasca específica, com llindes o escaires. A Castellbell i el Vilar aquesta tècnica s'utilitza en les barraques de vinya, en les parets de marge per aterassar el terreny i també en alguns ponts per facilitar el pas dels torrents.

Es tracta d'una tècnica amb uns orígens molt remots però que la seva expansió es vincula amb el creixement de la viticultura durant la segona meitat del segle XIX (SOLER i PERARNAU:1985). No hi ha testimonis, ni documentació que puguin aportar una cronologia més antiga. Els condicionants que afavoreixen l'aparició de les barraques són: un increment de l'àrea cultivable que provoca la construcció de parets de pedra seca per formar feixes; una atenció més continuada que reclama el conreu de la vinya, creant la necessitat d'aixopluc i magatzem d'eines del pagès que restarà més temps lligat al camp; i, finalment, la presència al Bages, d'un estrat rocós molt pròxim a la superfície.

La situació geogràfica d'aquestes barraques ve condicionada per la necessitat d'aprofitament de l'espai conreat. Podem trobar, per tant, barraques construïdes entre dues feixes de diferent nivell, sempre i quan siguin del mateix propietari. També podem trobar barraques enmig del camp, però es deu al mateix condicionant, ja que segurament es tracta d'una franja del camp rocosa o de difícil utilització pel conreu. Finalment, també podem trobar les barraques en un racó del camp, on s'amuntegaven les pedres extretes de llaurar, o fora del camp semi excavades en un marge. Segons la tipologia de la seva construcció, poden ser de planta circular o quadrangular i poden ser construccions isolades o estar adossades en un marge o altra construcció. La volta de les de planta circular es fa per aproximació de fileres. En canvi, les de planta quadrangular poden tenir la volta per aproximació de fileres o en base a un sistema piramidal. Pel que fa al

tema dels constructors, es pot parlar de tres teories: l'existència de quadrilles de "barracaires" itinerants, els "sardans", o el propi pagès. L'existència del sardans s'ha recollit en el treball de Soler i Perarnau (1985) gràcies a un informant que situa aquests personatges a finals del segle XIX. Es tracta d'homes procedents de la Cerdanya, segurament la part alta de la Cerdanya, que oferien els seus serveis per a la construccions de pedra seca, com activitat complementària en èpoques climatològicament adverses en el seu lloc de residència.

Bibliografia

- MARTÍN i VILASECA, Fèlix i PREIXENS i LLEVADOT, Josep (2005). Les construccions de pedra seca. Inventari de cabanes de volta, balms murades i aljubs a les terres de Lleida. Pagès editors. Lleida.
- QUERALT BOLDÚ, Ramon (2008). Les cabanes de volta de les Borges Blanques. Paisatges, fets i gent. Cossetània edicions. Valls.
- RIPOLL, Ramon, coord. (2010). La pedra seca. Evolució, arquitectura i restauració. Col·lecció Arquitectura tradicional, vol. 3. Edicions Brau. Figueres.
- SOLER i BONET, Josep M. i PERARNAU i LLORENS, Jaume (1985). "Les barraques de vinya al terme municipal d'Artés (Pla de Bages)"; dins Dovella, núm. 17. Manresa, pàgs. 37-43.
- SOLER i BONET, Josep M.(1987). "Barraques i tines, construccions per a la vinya"; dins Dovella, núm. 24. Manresa.
- SOLER i BONET, Josep M.(1988). "La tècnica de la pedra seca. La construcció popular"; dins Dovella, núm. 29. Manresa, pàgs. 47-52.
- SOLER i BONET, Josep Maria (2000). "La construcció en pedra seca, arquitectura, patrimoni i tradició"; dins Dovella, núm. 70. Manresa, pàgs. 9-11.
- VALLS i PUEYO, Joan (2002). Les construccions de pedra seca al terme de Castellbell i el Vilar; dins Dovella, núm. 78. Manresa, pàgs. 56 - 59.

Enllaços d'interès:

<http://wikipedra.catpaisatge.net/>

